

Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van woningen in de wijk Klein Rusland te Zelzate

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND,

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004 en 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009;

Gelet op het ministerieel besluit van 14 september 2008 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen woningen in de wijk Klein Rusland te Zelzate;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 02 april 2009,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

1° Wegens de historische, sociaal-culturele en wetenschappelijke waarde:

- als monument:

gekoppelde woning, zoals afgebakend op bijgevoegd plan, gelegen te Zelzate (Zelzate), Kardinaal Mercierplein 3;
bekend ten kadaster: Zelzate, 1e afdeling, sectie D, perceelnummer 519N2.

2° Wegens de historische, sociaal-culturele en wetenschappelijke waarde:

- als monument:

gekoppelde woning, zoals afgebakend op bijgevoegd plan, gelegen te Zelzate (Zelzate), Kardinaal Mercierplein 4;
bekend ten kadaster: Zelzate, 1e afdeling, sectie D, perceelnummer 519M2.

3° Wegens de historische, sociaal-culturele en wetenschappelijke waarde:

- als monument:

gekoppelde woning, zoals afgebakend op bijgevoegd plan, gelegen te Zelzate (Zelzate), Kardinaal Mercierplein 15;
bekend ten kadaster: Zelzate, 1e afdeling, sectie D, perceelnummer 488E2.

4° Wegens de historische, sociaal-culturele en wetenschappelijke waarde:
- als monument:
gekoppelde woning, zoals afgebakend op bijgevoegd plan, gelegen te
Zelzate (Zelzate), Kardinaal Mercierplein 16;
bekend ten kadaster: Zelzate, 1e afdeling, sectie D, perceelnummer 488B2.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

1° Wetenschappelijke waarde:

De woningen in de wijk Klein Rusland, gebouwd in de periode 1921-1928 naar ontwerp van Huib Hoste, zijn een belangrijke getuige van de experimentele bouwprocédés die tijdens het interbellum werden ontwikkeld, in het bijzonder in de context van de sociale huisvesting. Zoals het grootste gedeelte van de woningen in de wijk werden de gekoppelde woningen aan het Kardinaal Mercierplein opgetrokken in "asbeton", een mager, cementarm beton met hoogovenslakken als toevoegstof. Voor het storten van de betonwanden werd gebruik gemaakt van het toen nieuwe, revolutionaire Non Plus-systeem.

2° Historische waarde:

- De gekoppelde woningen maken deel uit van de tuinwijk "Klein Rusland" in Zelzate. Deze tuinwijk is één van de vroegste sociale woonwijken in België, die tot stand kwamen op initiatief van de pas opgerichte Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen, dat na de oorlog wou verhelpen aan de nood aan goedkope arbeiderswoningen en sociale woningen; de modernistische architecten gaven daarbij de voorkeur aan het woonmodel van de tuinwijk. De sociale woonwijk "Klein Rusland" werd opgetrokken in drie fasen van 1921 tot 1928 op gronden aangekocht door de in 1920 opgerichte plaatselijke cel van de Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen, de "Société Coopérative Locale des Habitations à Bon Marché de Selsaete", die er kwam op initiatief van enkele lokale fabrieksdirecteurs en bedrijven en de gemeente Zelzate.

Historische, meer bepaald architectuurhistorische waarde

- De woningen zijn gebouwd aan het Kardinaal Mercierplein en zijn typerend voor de tuinwijk. Klein Rusland is als tuinwijk een typisch voorbeeld van een nieuw stedenbouwkundig concept uit het interbellum en van een nieuwe vorm van sociale woningbouw. De sociale woonwijk Klein Rusland is in 1921-1928 te Zelzate opgetrokken als eerste modernistische tuinwijk in ons land. De wijk wordt beschouwd als één van de vier belangrijkste modernistische ensembles in België, samen met "La Cité Moderne" (1922-25) in Sint-Agatha-Berchem, "Le Logis-Floréal" (1922-30) in Watermaal-Bosvoorde en de tuinwijk "Kapelleveld" (1923-26) in Sint-Lambrechts-Woluwe. In de sociale woonwijk "Klein Rusland" is zowel de oorspronkelijke stedenbouwkundige aanleg en de modernistische architectuur nog duidelijk herkenbaar aanwezig.

- De architectuur van de woningen én de algemene planaanleg, naar ontwerp van de avant-gardearchitect Huib Hoste (1881-1957) in samenwerking met beroemde stedenbouwkundige Louis Van der Swaelmen (1883-1929), illustreren op een treffende wijze de modernistische beweging in België tijdens het interbellum. Het aanlegplan van Klein Rusland is illustratief voor de modernistische ideeën van de ontwerper, landschapsarchitect en stedenbouwkundige Louis Van der Swaelmen. De architecturale vormgeving van de wijk Klein Rusland is kenmerkend voor de modernistische stijl binnen het oeuvre van de internationaal bekende architect Huib Hoste en is tevens representatief voor de beweging van het modernisme in het interbellum. De plastische, "kubistische" vormgeving van de oorspronkelijk kleurrijke woningen wijst duidelijk op de invloed van de Nederlandse "De Stijl"-beweging, waarvan Hoste deel uitmaakte tijdens zijn ballingschap in Nederland tijdens W.O. I.

3° Sociaal-culturele waarde:

De tuinwijk gebouwd tijdens het interbellum is representatief voor een nieuwe type van samenleving en een nieuwe vorm van sociale woningbouw. De wijk "Klein Rusland" getuigt van de inspanningen van de industriëlen om na de Eerste Wereldoorlog via comfortabele en goedkope huisvesting werkrachten voor hun bedrijven aan te trekken. Dimitri Peniakoff, een Russisch ingenieur en voorzitter van de Zelzatese woningbouwmaatschappij die Klein Rusland bouwde en Alexis Veretennikoff, eveneens een Russische ingenieur en werfopzichter, spelen een belangrijke rol in de sociale geschiedenis van de gemeente en lagen mee aan de basis voor de naamgeving van de wijk.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994), gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 (Belgisch Staatsblad 22 augustus 2006).

Brussel, 23-10-2009

23-10-2009

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS